

*Η Τριαδική
Μονάδα*

Σ. Β. Κ.

Η Τριαδικότητα

α. Το Ορθόδοξο Δόγμα της Αγίας Τριάδας

1) Εισαγωγή:

α) Μια από τις θεμελιώδεις χριστιανικές αλήθειες είναι η πίστη στην Αγία Τριάδα, την Τρισυπόστατη Θεότητα. Ο τριαδικός Θεός περιγράφεται ως «Τρισυπόστατη Μονάδα», η οποία φανερώνεται με ενέργειες και έργα στην κτίση και την ιστορία. Έχει μεν τρία πρόσωπα, αλλά αυτά τα τρία πρόσωπα δεν αποτελούν τρεις χωριστούς Θεούς, αλλιώς ο Χριστιανισμός δε θα ήταν μονοθεϊστική αλλά τριθεϊστική θρησκεία. Είναι η πίστη σε μια Θεότητα, η οποία μας αποκαλύπτεται σε τρία πρόσωπα. Τα τρία πρόσωπα της Θεότητας είναι ο Πατήρ, ο Υιός-Λόγος και ο Παράκλητος-το Άγιο Πνεύμα. Τα τρία πρόσωπα της Θεότητας δεν αποτελούν χρονικές μεταμφιέσεις της Θεότητας, δηλαδή πότε η Θεότητα γίνεται Πατήρ, πότε γίνεται Λόγος και πότε Άγιο Πνεύμα, αλλά πρόσωπα ασυγχήτως αυθυπόστατα, αιωνίως και αχρόνως συνυπάρχοντα, σε αδιαίρετη και αχώριστη σχέση μεταξύ τους, με ενιαία παντοδύναμη βούληση και κοινωνία απόλυτης αγάπης.

β) Η Τριαδικότητα της Θεότητας είναι μυστήριο, διότι η Θεότητα είναι έννοια απερινόητη από την ανθρώπινη λογική. Αν η ανθρώπινη λογική μπορούσε να κατανοήσει και να ορίσει την Θεότητα, τότε θα ήταν ως να της έθετε όρια, επειδή ορίζω σημαίνει καθορίζω και οριοθετώ. Κάθε πλήρης ορισμός είναι και ένας περιορισμός αφού καλείται να απαντήσει στα ερωτήματα Ποιος, Που, Πότε, Πως και Γιατί. Δηλαδή ένας φυσικού τύπου ορισμός της Θεότητας θα Την περιόριζε επειδή θα Την τοποθετούσε στον κτιστό χρόνο (πότε), χώρο (που) και αιτία (γιατί) και επομένως θα υπέτασσε τον Δημιουργό στην Δημιουργία Του. Κάθε προσπάθεια φυσικού ορισμού της Θεότητας οδηγεί σε λογικές ασυμβατότητες και αδιέξοδα. Αν παρά ταύτα κάποιοι έχουν μεγάλη εμπιστοσύνη και εκτίμηση

στην ανθρώπινη λογική, ας θυμηθούν ότι η επιστήμη δεν έχει κατορθώσει να δώσει αυτοτελείς ορισμούς ούτε καν στα τρία θεμελιώδη μεγέθη του κτιστού σύμπαντος, Ύλη, Χώρο και Χρόνο. Πράγματι, ας δούμε τι ορισμούς βρίσκουμε στα εγχειρίδια της Φυσικής για τα θεμελιώδη μεγέθη:

(1) Ύλη είναι ότι έχει μάζα και καταλαμβάνει χώρο.

(2) Η Μάζα είναι Ύλη, δηλαδή ένα ενοποιημένο σώμα ύλης ή υλικό σώμα το οποίο καταλαμβάνει χώρο.

(3) Ο Χώρος είναι ένα συνεχές ενός συνόλου σημείων, μέσα στα οποία υπάρχει η ύλη. Ο χώρος περιβάλλει την ύλη και καμπυλώνεται γύρω από αυτήν.

(4) Ο Χρόνος είναι ένα συνεχές ενός συνόλου αλλαγών στην κατάσταση της ύλης ή αλλαγών θέσεων της ύλης στον χώρο.

γ) Στους παραπάνω φυσικούς ορισμούς, βλέπουμε ότι δεν ορίζουμε αυτοτελώς ούτε ένα θεμελιώδες μέγεθος, αλλά ορίζουμε το καθένα με την επίκληση κάποιου από τα άλλα και τ' ανάπαλιν. Κάνουμε δηλαδή ταυτολογικούς κύκλους. Αυτό αποδεικνύει ότι η νόηση και η λογική μας είναι ανίκανες να δώσουν αυτοτελείς ορισμούς στα θεμελιώδη φυσικά μεγέθη. Και αφού η ανθρώπινη νόηση και λογική είναι ανίκανες για τον αυτοτελή ορισμό φυσικών μεγεθών, κατά μείζονα λόγο, θεωρούνται ανίκανες για τον προσδιορισμό, την πλήρη κατανόηση και την πλήρη αντίληψη των υπερφυσικών εννοιών.

δ) Οι άνθρωποι, όμως ακόμη κι αν δεν μπορούν να έχουν ένα πλήρη και σαφή ορισμό της Θεότητας, εντούτοις δεν είναι δυνατόν να εμπιστεύονται εντελώς αόριστες οντότητες. Τους χρειάζεται να έχουν κάποια ορθή αντίληψη της Θεότητας, όπως ας πούμε έχουν και μια ανάλογη αντίληψη των φυσικών θεμελιωδών μεγεθών. Μπορεί να μη μπορούμε να ορίσουμε αυτοτελώς τον χρόνο, αλλά έχουμε μια βιωματική αντίληψή του. Το ίδιο συμβαίνει και με τον χώρο και την ύλη. Μια περιορισμένη, αλλά ορθή αντίληψη της Θεότητας είναι απαραίτητη στους ανθρώπους, ώστε να μπορούν να αναφέρονται σ' Αυτήν, να μπορούν να μορφοποιήσουν την

πίστη τους και την σχέση τους μ' Αυτήν και επίσης να εκδηλώνουν την λατρεία τους σ' Αυτήν.

ε) Ποια λοιπόν ορθή αντίληψη της Θεότητας πρέπει να δεχθούμε και γιατί; Όλοι οι άνθρωποι έχουν ενστικτώδη θρησκευτικότητα και μια ενστικτώδη αντίληψη του Θεού. Οι Χριστιανοί έχουν κάτι πολύ περισσότερο από το θρησκευτικό τους ένστικτο. Έχουν την αποκεκαλυμμένη αντίληψη της Θεότητας. Έτσι δέχονται ως ορθή αντίληψη της Θεότητας αυτό το οποίο η ίδια η Θεότητα αποκαλύπτει στην ιστορικά αποδεδειγμένη και διαρκώς βιωματικά αποδεικνυόμενη Αγία Γραφή.

Το ισόπλευρο τρίγωνο ένα γεωμετρικό σχήμα με τρεις ίσες πλευρές.
Εδώ χρησιμοποιείται ως μια γεωμετρική οπτικοποίηση της μιας
Θεότητας με τα τρία ισότιμα Θεϊκά Πρόσωπα:

Πατήρ, Λόγος, Πνεύμα

2) Οι Υποστάσεις - Πρόσωπα της Θεότητας:

Ο όρος «Αγία Τριάδα» δεν υπάρχει στην Αγία Γραφή. Δεν είναι ένας βιβλικός όρος, αλλά είναι ένας θεόπνευστος ονοματοδοτικός όρος, ο οποίος εισήχθη γύρω στο 220 μΧ από τον μέγα απολογητή Τερτυλλιανό, για να αναφερόμαστε με ένα όνομα και στα τρία αποκεκαλυμμένα στην ανθρωπότητα πρόσωπα της Θεότητας.

α) Ο Θεός Πατήρ:

Όταν ομιλούμε περί της Αγίας Τριάδος, με τον όρο «Θεός», συνήθως, εννοούμε τον Θεό Πατέρα, ο οποίος εκφράζει την αρχέτυπη έννοια της Θεότητας. Ο Θεός, στην αρχέτυπη έννοιά Του, αυτή του Πατρός των πάντων, είναι η Άπειρη Αυθύπαρκτη Οντότητα, η Υπέρτατη Νοημοσύνη, Βούληση και Δύναμη, ο Γεννήτωρ, η Πηγή και ο Δημιουργός πάσης άλλης έννοιας, ύπαρξης και πραγματικότητας. Ο Θεός Πατέρας δεν έχει κάποια ουσιαστικά στοιχεία, τα οποία τα άλλα πρόσωπα δεν έχουν. Δεν είναι ας πούμε πιο σοφός ή πιο δυνατός από ότι είναι τα άλλα πρόσωπα. Έχει την άχρονη προτεραιότητα αλλ' όχι την υπερτερότητα έναντι των άλλων προσώπων.

β) Ο Θεός Λόγος:

Το δεύτερο πρόσωπο της Τρισυπόστατης Θεότητας είναι ο Θεός Λόγος. Η αρχέτυπη έννοια και πρωταρχική υπόσταση της Θεότητας γεννά μια έννοια, έκφραση και υπόστασή Της, η οποία περιλαμβάνει όλα εκείνα τα νοητικά και λογικά στοιχεία με τα οποία η ανθρώπινη νοημοσύνη επιχειρεί να προσεγγίσει την Θεότητα τόσο στην σχέση Της με το υλικό σύμπαν όσο και στην σχέση Της με την ανθρωπότητα. Δηλαδή την Θεότητα ως αιτία και σκοπό ύπαρξης του ανθρώπου, αλλά και σύμπασας της ορατής και αόρατης δημιουργίας, ως σχεδιαστή των λογικών σχέσεων, των νόμων και των αναλογιών που διέπουν το σύμπαν, ως συνθέτη της ένθετης κωδικοποιημένης συνταγής και λογικής πληροφορίας των ζώντων οργανισμών (DNA). Τα στοιχεία αυτά, όμως, στην ελληνική γλώσσα της αρχαίας και ελληνιστικής εποχής, αποδίδονται από την λέξη Λόγος. Λόγος

σημαίνει αιτία, σκοπός, αναλογία, λογική σχέση, λογική ομιλία (επιχείρημα, αληθής πληροφόρηση, διδασκαλία). Ακόμα και σήμερα μιλάμε για λόγο ύπαρξης που σημαίνει αιτία ή και σκοπό ύπαρξης, μιλάμε για λόγο δύο αριθμών δηλαδή το γνωστό μας κλάσμα που σημαίνει αναλογική σχέση δύο ποσοτήτων ή για ένα πειστικό διαφωτιστικό λόγο που σημαίνει μια διδασκαλία ή πληροφόρηση.

Η αρχέτυπη λοιπόν έννοια του Θεού Πατρός γεννά την έννοια και την υπόσταση του Θεού Λόγου, δηλαδή της Θεότητας ως δημιουργού αιτίας, σκοπού και αρμονικής σχέσης όλων των υπερφυσικών-αγγελικών κόσμων και όλων των συμπαντικών μεγεθών και φυσικών νόμων, της πληροφορίας ζωής (DNA) και της Θείας Διδασκαλίας προς την ανθρώπινη νοημοσύνη. Αυτή η έννοια και υπόσταση του Θεού είναι αυτονόητο ότι συνυπάρχει αναπόσπαστα, αχρόνως και αιωνίως, με την αρχέτυπη υπόσταση του Θεού. Ο Λόγος, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, γεννάται από τον Πατέρα αχρονολόγητα, δηλαδή εκτός του χρόνου, ο οποίος χρόνος, όπως τον γνωρίζουμε και τον βιώνουμε δεν είναι παρά μια κτιστή παράμετρος του σύμπαντος και της φύσης. «Προ του αιώνος με έχρισεν, απ' αρχής, πριν υπάρξη η γη. Εγεννήθην ότε δεν ήσαν αι άβυσσοι, ότε δεν υπήρχον αι πηγαί αι αναβρύουσαι ύδατα, πριν τα όρη θεμελιωθώσι, προ των λόφων, εγώ εγεννήθην» (Παροιμία 8:23-25). Η περικοπή αυτή διακηρύττει την προαιώνια γέννηση του Λόγου-Υιού του Θεού. Το δεύτερο πρόσωπο στην Τριαδική Μονάδα, ενανθρωπίζεται και λαμβάνει την μορφή του Ιησού Χριστού μας. Αυτό ακριβώς μας λέγει και ο Ευαγγελιστής Ιωάννης στην αρχή του Ευαγγελίου του: «Εν αρχή ην ο Λόγος, και ο Λόγος ην προς τον Θεόν, και Θεός ην ο Λόγος. Ούτος ην εν αρχή προς τον Θεόν. Πάντα δι' αυτού εγένετο, και χωρίς αυτού εγένετο ουδέ εν ό γέγονεν. Εν αυτω ζωή ην, και η ζωή ην το φως των ανθρώπων...Και ό λόγος σαρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν, και εθεασάμεθα την δόξαν αυτού, δόξαν ως μονογενοούς παρά πατρός, πλήρης χάριτος και αληθείας.». Το ίδιο ακριβώς υποστηρίζει και ο Παύλος: «...ότι εν Αυτω (Λόγος) εκτίσθη τα

πάντα, τα εν τοις ουρανοίς και τα επί της γης, τα ορατά και τα αόρατα είτε θρόνοι είτε κυριότητες είτε αρχαί είτε εξουσίαι· τα πάντα δι' αυτού και εις αυτόν έκτισται» (Κολοσσαείς 1:15-17).

γ) **Ο Θεός Παράκλητος, το Πνεύμα της Αληθείας:**

Από την αρχέτυπη υπόσταση του Θεού Πατρός εκπηγάζει και εκπορεύεται μια ακόμα άρρηκτα συνυπάρχουσα έννοια και υπόσταση της Θεότητας, Αυτή του Θεϊκού Πνεύματος. Πνεύμα σημαίνει πνοή και φύσημα. Το Θεϊκό ή Άγιο Πνεύμα, είναι η έννοια της Θεότητας, η οποία, χωρίς να υπόκειται σε χωροχρονικούς περιορισμούς, ως Θεϊκή Πνοή, διατρέχει το σύμπαν, το συντονίζει και το συντηρεί, το κατευθύνει. «Πνεύμα ο Θεός, και τους προσκυνώντας Αυτόν εν πνεύματι και αληθεία δεί προσκυνείν» (Ιωαν. 4:24), «...και Πνεύμα Θεού επεφέρετο επάνω του ύδατος» (Γένεση 1:2), «Τῷ Λόγῳ τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος Αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν» (Ψαλμός 33:6). Επιπλέον το Θεϊκό και Άγιο Πνεύμα είναι η έννοια του Θεού, η οποία εκφράζει την βαθειά ανάγκη και τον πόθο των ανθρώπων να έχουν τον Θεό τους κοντά τους ως προστάτη, καθοδηγητή, εξαγνιστή, συμπαραστάτη, σύμβουλο και παρηγορητή.

Για τους ανθρώπους το Άγιο Πνεύμα είναι σύμβουλος συνείδησης, συμπαραστάτης και παρηγορητής στις δυσκολίες και δοκιμασίες του γήινου βίου, λέξεις που στην αρχαία ελληνική αποδίδονται με την λέξη Παράκλητος. «Ο δε Παράκλητος, το Πνεύμα το Άγιον, ό πέμψει ο Πατήρ εν τω ονόματί μου, εκείνος υμάς διδάξει πάντα και υπομνήσει υμάς πάντα ά είπον υμίν» (Ιωαν. 14:26). Ότι το Άγιο Πνεύμα είναι πρόσωπο της Θεϊκής Τριάδας φαίνεται και από το γεγονός ότι το Πνεύμα το οποίο δίνει διάφορα χαρίσματα λέγεται ότι είναι ο ίδιος Κύριος και ο ίδιος Θεός. (Α΄ Κορ. 12:4,5,6). Η ασυγχώρητη αμαρτία, μ' ένα ιδιαίτερο τρόπο, διαπράττεται ενάντια στη Θεότητα, στο πρόσωπο του Αγίου Πνεύματος (Ματθ. 12:32). Η μεγάλη δύναμη του Θεού φανερώνεται από το Άγιο Πνεύμα γιατί το Άγιο Πνεύμα αλλάζει τις καρδιές των ανθρώπων. Η δύναμη του Αγίου Πνεύματος φανερώθηκε ακόμη και στην σύλληψη του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού (Λουκ. 1:35). Το Άγιο

Πνεύμα κάνει θαύματα που ξεπερνούν τη σφαίρα της φύσεως όπως είναι η ανάσταση των νεκρών (Ρωμ. 8:11). Στο Άγιο Πνεύμα ανήκει η θεία λατρεία. Οι ψυχές και τα σώματα είναι ναοί του Αγίου Πνεύματος, (Α΄ Κορ. 6:19) και σ' αυτούς πρέπει να λατρεύεται το Άγιο Πνεύμα. Γι αυτό πρέπει να πιστεύουμε στη Θεότητά Του. Αυτοί που σκόπιμα προσπαθούν να εξαφανίσουν το Άγιο Πνεύμα ως Υπόσταση Θεού, τα ονόματά τους θα εξαφανιστούν από το βιβλίο της ζωής.

δ) Το Απερινόητο της Τρισυπόστατης Θεότητας:

Το εύλογο ερώτημα το οποίο αναφέρεται τώρα είναι το εξής: «Ωστε η Θείκη Τριάδα είναι μια τριπλή αντίληψη της μιας Θεότητας και μια έκφραση για τους τρεις κύριους και διαφορετικούς ρόλους της μιας Θεότητας; Μα αν είναι έτσι απλό, τότε γιατί μιλάμε για το μυστήριο και το απερινόητο της Τριαδικότητας;» Το μυστήριο και το απερινόητο της Τριαδικότητας έγκειται στο ότι ο Ων και ο Ένας Θεός δεν έχει απλώς μια τριπλή λειτουργική έκφραση, αλλά στο ότι Αυτός υφίσταται σε τρία διαφορετικά, ασύγχητα, ομοούσια, αχώριστα και ισότιμα μεταξύ τους Πρόσωπα ή αλλιώς έχει τρεις προσωπικές υποστάσεις, αυτές του Πατρός, του Λόγου και του Πνεύματος, οι οποίες έχουν και τις αντίστοιχες σχέσεις και μεταξύ Τους και με την δημιουργία Τους. Τρία πρόσωπα, κι όμως ένας Θεός. Το τρισυπόστατο ενός όντος και εν προκειμένω του μοναδικού αυθύπαρκτου και παντοδύναμου Όντος είναι πράγματι απερινόητο, διότι η νοημοσύνη μας είναι εγκλωβισμένη στην βιωματική μας αντίληψη, ότι ον και πρόσωπο έχουν μια σχέση αντιστοιχίας ένα προς ένα. Ότι δηλαδή ισχύει με τον καθένα από μας, ο οποίος υπάρχει ως ένα ον, εκφραζόμενο από ένα μόνο πρόσωπο. Η Τριαδικότητα του Θεού μολοντί είναι μυστήριο και ανερμήνευτη από την ανθρώπινη λογική, εντούτοις, αν και προκαλεί την λογική μας, δεν την καταργεί. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί διατυπώνοντας τι δεν είναι Τριαδικότητα. Η Τριαδικότητα δεν είναι η θέση ότι ο Θεός είναι ένα πρόσωπο και τρία πρόσωπα. Αυτό θα ήταν μια λογική ασυμβατότητα. Επιπλέον η Τριαδικότητα δεν είναι η θέση ότι έχουμε τρεις Θεούς και ένα Θεό. Και αυτό, επίσης, θα

ήταν μια λογική ασυμβατότητα. Η Τριαδικότητα είναι η θέση ότι έχουμε ένα Θεό αποκαλυπτόμενο και εκφραζόμενο με τρία ασύγχητα πρόσωπα της ίδιας θεϊκής φύσης ή ουσίας σε μια βουλητική ενότητα αγάπης και αλληλοπεριχώρησης. Έτσι ενώ αυτό είναι ένα απερινόητο μυστήριο, εντούτοις σε καμμιά περίπτωση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί παράλογο, αφού πρόσωπο και ουσία είναι δυο έννοιες διαφορετικές μεν, αλλά όχι ασύμβατες μεταξύ τους.

Το πώς μπορεί μια ουσία να υφίσταται σε τρεις υποστάσεις – πρόσωπα δεν είναι δυνατόν να το εννοήσουμε, αλλά ίσως το παρακάτω φυσικό ανάλογο να μας διευκολύνει να το προσεγγίσουμε. Αν φανταστούμε τον εαυτό μας ένα πρωινό, κάπου κοντά στους πόλους, τότε γύρω μας θα βλέπαμε μέσα στην ομίχλη, να επιπλέουν στο νερό, κομμάτια πάγου. Η ομίχλη, το νερό και ο πάγος είναι η ίδια χημική ουσία (H₂O), η οποία εμφανίζεται μπροστά μας σε τρεις διαφορετικές και ασύγχητες μεταξύ τους καταστάσεις.

ε) Οι Θεϊκές Αποκαλύψεις και η Ανθρώπινη Λογική:

Ένα άλλο εύλογο ερώτημα είναι το ακόλουθο: «Γιατί ο Θεός μας αποκαλύπτει πράγματα τα οποία όχι μόνον δεν μπορούμε να κατανοήσουμε, αλλά συχνά κάνουν την λογική μας να επαναστατεί;» Όλοι μας βιωματικά γνωρίζουμε, ότι η εγκόσμια λογική μας επιδιώκει να καταστήσει τις απερινόητες αποκαλύψεις υποκείμενες των περιορισμένης ισχύος κανόνων της. Όλοι οι λογικοί άνθρωποι αναπτύσσουμε αντιστάσεις και τείνουμε να απορρίπτουμε ότι δεν υποτάσσεται στην λογική μας. Όμως η λογική μας δεν πρέπει να ξεχνά, ότι η Θεότητα δεν είναι δυνατόν να υπόκειται ή να υποτάσσεται σε οτιδήποτε ούτε και στην λογική μας. Αυτή η ανάγκη μας για κατανόηση και λογική ερμηνεία, μας είναι δοσμένη από τον Θεό για την αντίληψη του υλικού κόσμου, αλλά δεν έχει καμμιά ικανότητα και αποτελεσματικότητα για την βιωματική αίσθηση και πολύ περισσότερο για την ερμηνεία του ίδιου του Θεού. Οι αποκαλύψεις του Θεού είναι όλες θαυμαστές, αλλά δεν είναι όλες μυστηριώδεις και απερινόητες, όπως πχ η δημιουργία του

σύμπαντος είναι αρκετά κατανοητή. Φαίνεται όμως, ότι με τις μη κατανοητές αποκαλύψεις Του μας υπενθυμίζει ότι:

1/ Ο Θεός δεν είναι έννοια επιδεχόμενη φυσική λογική ανάλυση και ερμηνεία,

2/ Η πεπερασμένη αντιληπτική και διανοητική μας ικανότητα είναι ανίκανη να επεξεργαστεί το Άπειρο της Θεότητας,

3/ Ο Θεός ελέγχει την εμπιστοσύνη και την υπακοή μας προς Αυτόν, έναντι της φυσικής μας τάσης για εγκόσμια εκλογίκευση των υπερκόσμιων,

4/ Όταν ο Θεός, η μόνη και υπέρτατη αυθεντία, μας αποκαλύπτει κάτι, αυτό δεν επιδέχεται ερμηνείες της αντιληπτικής αρεστότητας, προτίμησης και επιλογής ενός εκάστου εξ ημών, αλλά αποτελεί υπαρξιακό μας νόμο, όπως ασ πούμε είναι η βαρύτητα ή ο ηλεκτρομαγνητισμός στην φύση:

ζ) Οι Διακρίσεις των Θεϊκών Υποστάσεων- Προσώπων στα Βιβλικά κείμενα: Τα τρία πρόσωπα - υποστάσεις του Θεού, έχουν μοναδικές και αμεταβίβαστες ιδιότητες, οι οποίες προκύπτουν από τις αιώνιες και άχρονες σχέσεις τους. Ας δούμε, όμως τι ακριβώς μας λέει η Αγία Γραφή. Η Αγία Γραφή μας δηλώνει ότι η μία Θεότης, μας αποκαλύπτεται σε τρεις ισότιμες υποστάσεις - πρόσωπα: Πατήρ, Λόγος-Υιός και Άγιο Πνεύμα:

(1) **Ο Θεός Πατέρας** είναι η πηγή της Αγίας Τριάδας. Είναι η Θεϊκή υπόσταση - αρχική αιτία, από την οποία εκσπώνται οι εσαεί συνυπάρχουσες υποστάσεις του Λόγου και του Πνεύματος.

(α) Από τον Πατέρα «γεννάται» άχρονα ο Υιός και Λόγος. «διαγγέλλων το πρόσταγμα Κυρίου. Κύριος είπε προς με· υιος μου ει συ, εγώ σήμερον γενένηκά σε» (Ψαλμ.2:7), «ο Θεός και Πατήρ του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού οίδεν, ο ων ευλογητός εις τους αιώνας, ότι ου ψεύδομαι» (2^η Κορ.11:31).

(β) Το Άγιο Πνεύμα «εκπορεύεται» αιώνια από τον Πατέρα. «όταν δε έλθη ο Παράκλητος, ον εγώ πέμψω υμίν

παρά του πατρός, το Πνεύμα της Αληθείας, ό παρά του πατρός εκπορεύεται, Εκείνος μαρτυρήσει περί εμού» (Ιωάν.15:26).

(γ) Ο Θεός Πατέρας δημιούργησε όλη την κτίση μέσω του Υιού-Λόγου και διά του Αγίου Πνεύματος. «Εν αρχή ην ο Λόγος, και ο Λόγος ην προς τον Θεόν, και Θεός ην ο Λόγος. Ούτος ην εν αρχή προς τον Θεόν. πάντα δι' Αυτού εγένετο, και χωρίς Αυτού εγένετο ουδέ εν ό γέγονεν» (Ιωαν.1:1-3), «Τῷ Λόγω τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος Αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν» (Ψαλμ.33:6),

(δ) Οι άνθρωποι καλούνται να λατρέψουν τον Πατέρα. «αλλ' έρχεται ώρα, και νυν εστιν, ότε οι αληθινοί προσκυνηταί προσκυνήσουσι τω Πατρί εν πνεύματι και αληθεία· και γαρ ο Πατήρ τοιούτους ζητεί τους προσκυνούντας Αυτόν» (Ιωαν. 4:23).

(ε) Η Υπόσταση του Πατρός δεν ταυτίζεται με την υπόσταση του Υιού: «και εάν κρίνω δε εγώ, η κρίσις η εμή αληθής εστιν, ότι μόνος ουκ ειμί, αλλ' εγώ και ο πέμψας με πατήρ» (Ιωαν. 8:16).

(ζ) Η Υπόσταση του Πατρός δεν ταυτίζεται με την υπόσταση του Αγίου Πνεύματος: «ο δε Παράκλητος, το Πνεύμα το Αγιον ό πέμψει ο Πατήρ εν τω ονόματί μου, εκείνος υμάς διδάξει πάντα και υπομνήσει υμάς πάντα α είπον υμίν» (Ιωαν.14:26).

(η) η υπόσταση του Πατρός έχοντας ως κύριο χαρακτηριστικό Της την αγάπη, απέστειλε την υπόσταση του Υιού και Λόγου Του στους ανθρώπους για να τους διδάξει, να τους δώσει εαυτόν παράδειγμα προς μίμηση, να τους επανατάξει και να τους σώσει από την φθορά, προσφέροντάς τους την αιώνια ζωή (Ιωαν.3:16-18, Ματθ. 18:11, Λουκά 19:10).

(2) Ο Θεός Λόγος είναι το δεύτερο πρόσωπο-υπόσταση της Θεότητας δηλαδή της Αγίας Τριάδας, «γεννημένος» από την Υπόσταση του Πατρός προ πάντων των αιώνων δηλαδή εκτός της κτιστής διάστασης του χρόνου (Ιωαν 1:1-18). Η Υπόσταση του Υιού δεν ταυτίζεται με αυτήν του Αγίου Πνεύματος: «Ιησούν τον από Ναζαρέτ, ως έχρισεν αυτόν

ο Θεός Πνεύματι Αγίω και δυνάμει, ος διήλθεν ευεργετών και ιώμενος πάντας τους καταδυναστευομένους υπό του διαβόλου, ότι ο Θεός ην μετ' αυτού.» (Πράξεις 10:38).

(α) Ενανθρωπίστηκε ως Ιησούς, και έζησε στον κτιστό χρόνο και χώρο ως τέλειος Θεός και τέλειος Άνθρωπος. «Και ο Λόγος σάρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν, και εθεασάμεθα την δόξαν αυτού, δόξαν ως μονογενοῦς παρά πατρός, πλήρης χάριτος και αληθείας» (Ιωάννη 1:14).

(β) Η έλευσή Του και η ζωή Του στη γη προλέχθηκε και περιγράφηκε με εντυπωσιακή ακρίβεια στην Παλαιά Διαθήκη από τους Προφήτες.

(γ) Ο Ιησούς Χριστός κατείχε την πληρότητα της θείας φύσης, και κατά την ενσάρκωσή του έλαβε την ανθρώπινη φύση από την Παρθένο Μαρία. Έτσι ο ιστορικός Ιησούς είναι κάτοχος δύο φύσεων σε ένα πρόσωπο, ενώ ταυτόχρονα ως ένα πρόσωπο είχε δύο θελήσεις και δύο ενέργειες, Θεία και ανθρώπινη, με την ανθρώπινη θέληση και ενέργεια να υπακούει πρόθυμα, αλλά, δίχως να καταργείται, στην Θεία.

(δ) Απεριόριστος στη Θεία φύση Του, ως Λόγος, δέχτηκε αυτοβούλως τον περιορισμό Του στην ανθρωπότητα, όπου βίωσε την πείνα, την δίψα, την κούραση, την αγωνία, την έσχατη ταπείνωση και τον ευτελισμό, το μαρτύριο και τελικά, τον θάνατο.

(ε) Η ενσάρκωση του Λόγου είναι το σημαντικότερο δόγμα της Ορθοδοξίας και χωρίς αυτή δεν νοείται Χριστιανισμός. Η Καινή Διαθήκη αναφέρει, «Κάθε πνεύμα, το οποίο δεν ομολογεί τον Ιησού, ως τον Χριστό ελθόντα με σάρκα, δεν προέρχεται από τον Θεό» (1^η Ιωαν.4:3).

(ζ) Με την ενσάρκωσή του, ο Λόγος κατέβασε τον Θεό στην ανθρώπινη φύση για να ανεβάσει τον άνθρωπο στον Θεό:

1/ Αποτέλεσε τον πρότυπο άνθρωπο, τον νέο Αδάμ, έτσι όπως τον θέλει ο Θεός για να τον αγιάσει και να τον επιστρέψει κοντά Του.

2/ Μοιράστηκε με τον άνθρωπο την γήινη ζωή του, στην πιο ταπεινή, αδικημένη, πονεμένη και γεμάτη

προσφορά εκδοχή της, ώστε να αφαιρέσει από τον άνθρωπο την πιθανή δικαιολογία ότι κατά την μέλλουσα κρίση θα κριθεί αφ' υψηλού, μόνον υπό ενός Θεού, ο οποίος δεν έχει βιώσει την ατέλεια και την αδυναμία της ανθρώπινης φύσης.

3/ Πλήρωσε για τον άνθρωπο, με την σταύρωσή Του, το τίμημα της προπατορικής παρακοής του, γενόμενος ο ίδιος υπόδειγμα υπακοής του Θείου θελήματος.

4/ Απέδειξε ότι είναι κυρίαρχος του θανάτου, αφού με την ανάστασή Του κατήγγησε το κράτος του για τον κάθε άνθρωπο, ο οποίος θα θελήσει να τον ακολουθήσει. «αμήν αμήν λέγω υμίν, εάν τις τον λόγον τον εμόν τηρήση, θάνατον ου μη θεωρήση εις τον αιώνα» (Ιωαν. 8:51), «συνετάφημεν ουν αυτω δια του βαπτίσματος εις τον θάνατον, ίνα ωσπερ ηγέρθη Χριστός εκ νεκρών δια της δόξης του Πατρός, ούτω και ημεις εν καινότητι ζωής περιπατήσωμεν. ει γαρ σύμφυτοι γεγόναμεν τω ομοιώματι του θανάτου αυτού, αλλά και της αναστάσεως εσόμεθα» (Ρωμ. 6:4-6).

5/ Ως Ιησούς Χριστός ανελήφθη και ενθρονίστηκε πάλι στους εκτός του κόσμου τούτου Ουρανούς, παίρνοντας μαζί Του ως Θεάνθρωπος και την ανθρώπινη φύση Του, για να εγκαινιάσει την κατά χάριν Θεού θέωση του κάθε ανθρώπου, ο οποίος συνειδητά, ελεύθερα, αυτόβουλα και με συνέπεια επιλέγει να Τον ακολουθήσει. «και ταύτα ειπών βλεπόντων αυτών επήρθη, και νεφέλη υπέλαβεν Αυτόν από των οφθαλμών αυτών. και ως ατενίζοντες ήσαν εις τον ουρανόν πορευομένου Αυτού, και ιδού άνδρες δύο παρειστήκεισαν αυτοίς εν εσθήτι λευκή, οί και είπον· άνδρες Γαλιλαίοι, τι εστήκατε εμβλέποντες εις τον ουρανόν; ούτος ο Ιησούς ο αναληφθείς αφ' υμών εις τον ουρανόν, ούτως ελεύσεται, ον τρόπον εθεάσασθε αυτόν πορευόμενον εις τον ουρανόν» (Πράξεις 1:9-14).

(3) **Το Άγιο Πνεύμα.** Κάποιοι βλέπουν το Άγιο Πνεύμα ως κάποια μυστική θεϊκή δύναμη. Άλλοι Το αντιλαμβάνονται ως μια απρόσωπη δύναμη με την οποία ο Θεός φώτισε τους προφήτες και τους απόστολους του Χριστού.

Όμως τι μας λέει η Αγία Γραφή περί της ταυτότητας του Αγίου Πνεύματος;

(α) Μας λέει ότι το Άγιο Πνεύμα είναι Θεός και πρόσωπο με διάνοια, συναίσθημα και βούληση:

1/ Το Άγιο Πνεύμα διαλογίζεται και γνωρίζει (1^η Κορ.. 2:10).

2/ Το Άγιο Πνεύμα μπορεί να λυπηθεί (Εφεσ. 4:30).

3/ Το Άγιο Πνεύμα μεσολαβεί για μας (Ρωμ. 8:26-27).

4/ Το Άγιο Πνεύμα λαμβάνει αποφάσεις σύμφωνα με την βούλησή Του (1^η Κορ. 12:7-11).

(β) Το Άγιο Πνεύμα είναι η πηγή της αλήθειας. Το Άγιο Πνεύμα μπορεί να νοηθεί ως Θεός Σύμβουλος (συμπαραστάτης) και Παράκλητος (παρηγορητής), όπως μας υποσχέθηκε ο Ιησούς ότι θα είναι. (Ιωάννην 14:16-17,26 και 15:26). Ο Ιησούς Χριστός μας διαβεβαιώνει: «και εγώ θα παρακαλέσω τον Πατέρα και θα σας δώσει έναν άλλον Παράκλητο, για να μένει μαζί σας στον αιώνα, το Πνεύμα της Αλήθειας, το οποίο ο κόσμος δεν μπορεί να λάβει, επειδή δεν το βλέπει ούτε το γνωρίζει. Εσείς όμως το γνωρίζετε, επειδή μένει μαζί σας και θα είναι μέσα σας».

(γ) Το Άγιο Πνεύμα είναι Θεός και Πρόσωπο:

1/ Ιώβ 32:4: «Πνεύμα Θείων το ποιήσαν με, Πνοή δε Παντοκράτορος η διδάσκουσά με»

2/ Ιωαν. 14:15-17: «...και άλλον Παράκλητον δώσει υμίν, ίνα μένη μεθ' υμών εις τον αιώνα, το Πνεύμα της Αληθείας,....»

3/ Ιωαν. 15:26: «όταν δε έλθη ο Παράκλητος ον εγώ πέμψω υμίν παρά του πατρός, το Πνεύμα της Αληθείας ό παρά του Πατρός εκπορεύεται, Εκείνος μαρτυρήσει περί εμού»/

4/ Ιωαν. 16:7-15: «... ο Παράκλητος ουκ ελεύσεται προς υμάς· εάν δε πορευθώ, πέμψω Αυτόν προς υμάς· και ελθών Εκείνος ελέγξει τον κόσμον περί αμαρτίας και περί δικαιοσύνης και περί κρίσεως. ...».

5/ Ιωαν. 16:13: «όταν δε έλθη Εκείνος, το Πνεύμα της Αληθείας, οδηγήσει υμάς εις πάσαν την αλήθειαν»

6/ Πράξεις 5:3-4: «είπε δε Πέτρος· Ανανία, διατί επλήρωσεν ο σατανάς την καρδιαν σου, ψεύσασθαί σε το Πνεύμα το Άγιον και νοσφίσασθαι από της τιμής του χωρίου; 4 ουχί μένον σοι έμενε και πραθέν εν τη σή εξουσία υπήρχε; τι ότι έθου εν τη καρδιά σου το πράγμα τούτο; ουκ εψεύσω ανθρώποις, αλλά τω Θεω.

7/ Πράξεις 8:29: «είπε δε το Πνεύμα τω Φιλίππω· πρόσελθε και κολλήθητι τω άρματι τούτω.»

8/ Πράξεις 10:19-20: «του δε Πέτρου διενθυμουμένου περί του οράματος είπεν αυτω το Πνεύμα· ιδού άνδρες τρεις ζητούσί σε· αλλά αναστάς κατάβηθι και πορεύου συν αυτοίς μηδέν διακρινόμενος, διότι εγώ απέσταλκα αυτούς.»

9/ Πράξεις 11:12: «είπε δε μοι το Πνεύμα συνελθείν αυτοίς μηδέν διακρινόμενον. ήλθον δε συν εμοί και οι εξ αδελφοί ούτοι, και εισήλθομεν εις τον οίκον του ανδρός».

10/ Πράξεις 13:4: «Ούτοι μεν ουν εκπεμφθέντες υπό του Πνεύματος του Αγίου κατήλθον εις την Σελεύκειαν, εκείθεν τε απέπλευσαν εις την Κύπρον»

11/ Πράξεις 15:28: «έδοξε γαρ τω Αγίω Πνεύματι και ημίν μηδέν πλέον επιτίθεσθαι υμίν βάρος πλήν των επάναγκες τούτων».

12/ Πράξεις 16:6-7: «Διελθόντες δε την Φρυγίαν και την Γαλατικήν χώραν, κωλυθέντες υπό του Αγίου Πνεύματος λαλήσαι τον λόγον εν τη Ασία, ελθόντες κατά την Μυσίαν επείραζον κατά την Βιθυνίαν πορεύεσθαι· και ουκ είασεν αυτούς το Πνεύμα.»

13/ Πράξεις 20:28: «προσέχετε ουν εαυτοίς και παντί τω ποιμνίω εν ω υμάς το Πνεύμα το Άγιον έθετο επισκόπους, ποιμαίνειν την εκκλησίαν του Κυρίου και Θεού, ην περιεποιήσατο δια του ιδίου αίματος».

14/ Προς Ρωμαίους 8:26: «Ωσαύτως δε και το Πνεύμα συναντιλαμβάνεται ταις ασθενείαις ημών· το γαρ τι προσευξόμεθα καθό δεί ουκ οίδαμεν, αυτό το Πνεύμα υπερεντυγχάνει υπέρ ημών στεναγμούς αλαλήτοις».

15/ 1^η προς Κορινθίους 2:10-13: «ημίν δε ο Θεός απεκάλυψε δια του Πνεύματος αυτού· το γαρ Πνεύμα πάντα ερευνά, και τα βάθη του Θεού. τις γαρ οίδεν ανθρώπων τα του ανθρώπου ει μη το πνεύμα του ανθρώπου το εν αυτω; ούτω και τα του Θεού ουδείς οίδεν ει μη το Πνεύμα του Θεού. ημείς δε ου το Πνεύμα του κόσμου ελάβομεν, αλλά το Πνεύμα το εκ του Θεού, ίνα ειδώμεν τα υπό του Θεού χαρισθέντα ημίν.»

16/ 2^η προς Κορινθίους 3:17: «ο δε Κύριος το Πνεύμα εστιν· ου δε το Πνεύμα Κυρίου, εκεί ελευθερία.»

17/ Προς Εφεσίους 4:30: «και μη λυτείτε το Πνεύμα το Άγιον του Θεού, εν ω εσφραγίσθητε εις ημέραν απολυτρώσεως».

18/ 1^η προς Τιμόθεο 4:1: «Το δε Πνεύμα ρητώς λέγει ότι εν υστέροις καιροίς αποστήσονται τινες της πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις και διδασκαλίαις δαιμονίων».

(δ) Οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί πιστεύουμε τις βιβλικές επαγγελίες ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται εκ του Θεού Πατρός και μεταδίδεται σε μας δια του Θεού Λόγου με το Χρίσμα στο βάπτισμά μας. (Πράξ.2:38)

3) Η Τριαδικότητα στην Παλαιά Διαθήκη: Ενώ πολλοί νομίζουν ότι η τριαδικότητα της Θεότητας αποκαλύπτεται μόνον στην Καινή Διαθήκη, εντούτοις στην Παλαιά Διαθήκη έχουμε ήδη πολλές αναφορές στα περισσότερα του ενός πρόσωπα της Θεότητας, όπως παρακάτω:

α) Η χρήση του πληθυντικού αριθμού αναφορικά προς την Θεότητα:

(1) Ο Θεός ομιλών, χρησιμοποιεί συχνά τις αντωνυμίες «ημείς» και «ημών» (Γένεσις 1:26, 2:18, 3:22, 11:7; Ησαΐα 6:8, και 41:21-24:22, 11:7,). Η πιο σημαντική αναφορά όμως υπάρχει στο εδάφιο 1:26-27 της Γένεσης επειδή ο πληθυντικός αναφέρεται στα πρόσωπα της μιας Θεϊκής Ουσίας Του: «ποιήσομεν άνθρωπον κατ' εικόνα και ομοίωσιν ημών». Εάν ο Θεός εννοούσε ένα και μοναδικό πρόσωπο της Θεότητάς Του, θα χρησιμοποιούσε πάντοτε τον ενικό αριθμό «εγώ», «εμού» κτλ.

(2) Στην Παλαιά Διαθήκη, στον Ησαΐα 48:16 και 61:1, ο Υιός μιλά περί του Πατρός και του Αγίου Πνεύματος.

(3) Στην Παλαιά Διαθήκη Τα πρόσωπα του Θεού αναγνωρίζουν το ένα το άλλο σε πολλά διαφορετικά χωρία:

(α) Ο «Κύριος» έχει τον «Υιό» (Ψαλμός 2:7-11, Παροιμίες 30:2-4).

(β) Το Πνεύμα αναγνωρίζεται από τον «Κύριο» (Αριθμοί 27:18) και από τον «Θεό» (Ψαλμός 51:10-12). Ο Θεός Υιός αναγνωρίζεται από τον Θεό Πατέρα (Ψαλμός 45:6-7, Εβρ. 1:8-9).

(2) Στην Παλαιά Διαθήκη χρησιμοποιείται για τον Θεό ο ενικός της λέξης Θεός «Ελοάχ», αλλά τις περισσότερες φορές χρησιμοποιείται ο πληθυντικός «Ελοχίμ» και ουδέποτε ο δυϊκός «Ελοχιαγίμ». Ο δυϊκός είναι μόνο για δυο πρόσωπα. Στην Εβραϊκή, αυτή η δυϊκή μορφή χρησιμοποιείται και για πράγματα τα οποία πηγαίνουν ζευγάρι, όπως είναι τα μάτια, τα αυτιά, και τα χέρια. Η λέξη "Ελοχίμ" και η αντωνυμία "εμείς" είναι στον πληθυντικό, οπότε αναμφίβολα οφείλει να αναφέρεται σε τρία ή περισσότερα πρόσωπα (Πατέρας, Υιός, Άγιο Πνεύμα). Επίσης χρησιμοποιείται το «Αδονάι» ο πληθυντικός της εβραϊκής λέξης Άδον = Κύριος.

β) Οι Εβραίοι και οι Χιλιαστές (ή Μάρτυρες του Ιεχωβά) ισχυρίζονται ότι ο πληθυντικός της Παλαιάς Διαθήκης, τον οποίο χρησιμοποιεί ο Θεός, όταν μιλά για τον εαυτό Του, δεν είναι παρά ένας πληθυντικός της μεγαλοπρεπειάς ή της μεγαλειότητας και επικαλούνται την ρήση του Αβεσσαλώμ προς τον Αχιτοφέλ: «σκεφτείτε μεταξύ σας και συμβουλευστε, τι να κάνουμε», (Β' Σαμουήλ 16:20). Ισχυρίζονται ότι αυτό το «τι να κάνουμε» αποτελεί αναφορά του Αβεσσαλώμ στον εαυτό του και χρησιμοποιεί τον πληθυντικό της μεγαλειότητας. Ωστόσο ο πληθυντικός της μεγαλειότητας δεν ισχύει διότι:

(1) Ο Αβεσσαλώμ δεν ήταν βασιλιάς, αλλά ανάρτης κατά του πατρός του βασιλιά Δαυίδ και έτσι ο Αβεσσαλώμ δεν μπορεί να αποτελεί αντιπροσωπευτική περίπτωση χρήστη του πληθυντικού της μεγαλειότητας. Επομένως ο πληθυντικός

αναφέρεται στον εαυτό του, στον Αχιτοφέλ και όλο τον κύκλο των συντρόφων γύρω του.

(2) Η εβραϊκή άποψη θα ήταν ίσως βάσιμη, αν από τον Θεό εχρησιμοποιείτο αποκλειστικά το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο, όπως χρησιμοποιείται ο πληθυντικός της μεγαλειότητας. Εντούτοις αν πάμε στην Γένεση στο χωρίο 11:6-9 με το γνωστό γεγονός της σύγχυσης των γλωσσών του Πύργου της Βαβέλ, διαβάζουμε: «δεύτε και καταβάντες συγχέωμεν αυτών εκεί την γλώσσαν». Το «δεύτε» είναι δεύτερο πληθυντικό και άρα δεν είναι πληθυντικός της μεγαλειότητας. Σε ποια άλλα πρόσωπα απευθύνεται ο Θεός, αν όχι στα άλλα πρόσωπα υποστάσεις Του; Οι Εβραίοι και οι Χιλιαστές ισχυρίζονται ότι το λέει σε Αγγέλους. Αλλά αυτό είναι και αυθαίρετο και απαράδεκτο. Ο Θεός δεν χρειάζεται αγγέλους ή άλλα κτίσματα για να διεκπεραιώσει την βουλή Του ούτε προτρέπει τα κτίσματα να Τον πλαισιώσουν, αλλά τους λέει: «Κάνετε αυτό ή κάντε εκείνο».

(3) Το σημαντικότερο όμως είναι ότι το Λεξικό Βιβλικής Θεολογίας του Xavier Léon Dufour, μεταφρασμένο από τα γαλλικά με την εποπτεία του καθηγητή Σάββα Αγουρίδη, Σταύρου Βαρτανιάν κ. ά., στην σελίδα 482 γράφει: «Ελοχίμ, δεν είναι πληθυντικός μεγαλειότητας, αυτόν η εβραϊκή τον αγνοεί». Επομένως αφού στην εβραϊκή γλώσσα δεν υφίσταται πληθυντικός μεγαλειότητας, κάθε αναφορά σ' αυτόν τον τύπο έκφρασης είναι επινόημα χωρίς νόημα.

γ) Η χρήση του «Ένας» στην Παλαιά Διαθήκη, σχετικά με γίνεται με συμπεριληπτικό τρόπο: Η συμπεριληπτικότητα φαίνεται από την εβραϊκή λέξη «εξαντ»=μια ολότητα, στην θέση του «Ένας», όπως αυτή χρησιμοποιείται στη Παλαιά Διαθήκη. Η Παλαιά Διαθήκη διδάσκει ότι ο Θεός είναι ένας (Δευτερονόμιο 6:4) και αυτό επιβεβαιώνει την μια Θεϊκή Οντότητα και Ουσία, αλλά όχι την μοναδικότητα του προσώπου του ενός Θεού.

δ) Τα περί του Υιού και Πνεύματος χωρία: Η Παλαιά Διαθήκη περιγράφει ένα Ον, το οποίο είναι ένας μοναδικός Θεάνθρωπος Υιός. Υπό το φώς της Καινής Διαθήκης βλέπουμε

ότι ο Ιησούς αποτελεί την ενσάρκωση του Λόγου του Θεού και του Θεού Λόγου. Επίσης αναφέρεται και το Θεϊκό Πνεύμα.

(1) Ησαΐα 9:6: «ότι παιδίον εγεννήθη ημίν, υιός και εδόθη ημίν, ου η αρχή εγεννήθη επί του ώμου αυτού, και καλείται το όνομα αυτού μεγάλης βουλής άγγελος, θαυμαστός σύμβουλος, Θεός ισχυρός, εξουσιαστής, άρχων ειρήνης, πατήρ του μέλλοντος αιώνος· εγώ γαρ άξω ειρήνην επί τους άρχοντας, ειρήνην και υγίειαν αυτω».

(2) Δανιήλ 7:13-14 Αυτό το χωρίο χρησιμοποιεί για τον Μεσσία τον τίτλο «Υιός του Ανθρώπου» με τον οποίο ο Ιησούς μιλούσε για τον εαυτό Του: «εθεώρουν εν οράματι της νυκτός και ιδού μετά των νεφελών του ουρανού ως υιός ανθρώπου ερχόμενος ην και έως του παλαιού των ημερών έφθασε και ενώπιον αυτού προσηνέχθη (Θεού Πατρός). Και αυτω εδόθη η αρχή και η τιμή και η βασιλεία, και πάντες οι λαοί, φυλαί, γλώσσαι αυτω δουλεύουσιν· η εξουσία αυτού εξουσία αιώνιος, ήτις ου παρελεύσεται, και η βασιλεία αυτού ου διαφθαρήσεται.»

(3) Χωρία, τα οποία αναγνωρίζουν περισσότερα πρόσωπα ως Θεό ή Κύριο:

(α) Ζαχαρία 3:1-2: «και είπε Κύριος προς τον διάβολον· επιτιμήσαι Κύριος εν σοί, διάβολε»,

(β) Ησαΐα 48:12-16. Ο Κύριος (Χριστός) αρχίζει ομιλών ως δημιουργός του σύμπαντος και καταλήγει ομιλών ως απεσταλμένος του Θεού και του Αγίου Πνεύματος: «Άκουέ μου, Ιακώβ και Ισραήλ, ον εγώ καλώ· εγώ ειμί πρώτος, και εγώ ειμί εις τον αιώνα και η χεір μου εθεμελίωσε την γην, και η δεξιά μου στερέωσε τον ουρανό. Καλέσω αυτούς, και στήσονται άμα και συναχθήσονται πάντες και ακούσονται. τις αυτοίς ανήγγειλε ταύτα; αγαπών σε εποίησα το θέλημά σου επί Βαβυλώνα του άραι σπέρμα Χαλδαίων. εγώ ελάλησα, εγώ εκάλεσα, ήγαγον αυτόν και ευώδωσα την οδόν αυτού. Προσαγάγετε προς με και ακούσατε ταύτα· ουκ απί' αρχής εν κρυφή λελάληκα, ουδέ εν τόπω γης σκοτεινώ· ηνίκα εγένετο, εκεί ήμην, και νυν Κύριος απέστειλέ με και το πνεύμα αυτού».

(γ) Ησαΐα 61:1, αναφορά στο Άγιο Πνεύμα και στον Κύριο Ιησού ως διαφορετικά πρόσωπα: «Πνεύμα Κυρίου επ' εμέ, ου είνεκεν έχρισέ με· ευαγγελίσασθαι πτωχοίς απέσταλκέ με, ιάσασθαι τους συντετριμένους την καρδιαν, κηρύξαι αιχμαλώτοις άφεσιν και τυφλοίς ανάβλεψιν, καλέσαι ενιαυτόν Κυρίου δεκτόν και ημέραν ανταποδόσεως τω Θεω ημών, παρακαλέσαι πάντας τους πενθούντας, δοθήναι τοις πενθούσι Σιών δόξαν αντί σποδού, άλειμμα ευφροσύνης τοις πενθούσι, καταστολήν δόξης αντί πνεύματος ακηδίας· και κληθήσονται γενεαί δικαιοσύνης, φύτευμα Κυρίου εις δόξαν.

(δ) Ησαΐα 63:8-11. Ο Ποιμήν των προβάτων, Ιησούς και το Άγιο Πνεύμα είναι πρόσωπα της Θεότητας. «και είπεν· ουχ ο λαός μου τέκνα ου μη αθετήσωσι· και εγένετο αυτοίς εις σωτηρίαν εκ πάσης θλίψεως αυτών. Ου πρέσβυς ουδέ άγγελος, αλλ ' αυτός Κύριος έσωσεν αυτούς δια το αγαπάν αυτούς και φείδεσθαι αυτών· αυτός ελυτρώσατο αυτούς και ανέλαβεν αυτούς και ύψωσεν αυτούς πάσας τας ημέρας του αιώνος. Αυτοί δε ηπειθήσαν και παρώξυναν το Πνεύμα το Άγιον αυτού· και εστράφη αυτοίς εις έχθραν, και αυτός επολέμησεν αυτούς. και εμνήσθη ημερών αιωνίων ο αναβιβάσας εκ της γης τον Ποιμένα των προβάτων· που έστιν ο θείς εν αυτοίς το Πνεύμα το Άγιον».

(ε) Ο στίχος του 44^{ου} ψαλμού του Δαυίδ 44:7, «ο θρόνος Σου είναι θρόνος του Θεού», αναφέρεται σε διαφορετικά μεταξύ Τους πρόσωπα της Θεότητας.

4) Η Τριαδικότητα στην Καινή Διαθήκη:

α) Η Παλαιά Διαθήκη αποτελεί κατά μεγάλο μέρος της το προφητικό βιβλίο της Καινής Διαθήκης. Θέματα τα οποία φαίνονται περίεργα και ομιχλώδη στην Παλαιά Διαθήκη γίνονται ξεκάθαρα στην Καινή Διαθήκη. Ένα από αυτά τα θέματα που γίνονται σαφέστερα είναι και τα σχετικά με την Θεϊκή Τριάδα:

(1) Η Θεοφάνεια της Τριάδας κατά την βάπτισή του Ιησού Χριστού είναι η πρώτη ηχηρή απόδειξη των τριών προσώπων της μιας Θεότητας:

(α) Κατά Μάρκον 1:9-11: «Και εγένετο εν εκείναις ταις ημέραις ήλθεν ο Ιησούς από Ναζαρέτ της Γαλιλαίας και

εβαπτίσθη υπό Ιωάννου εις τον Ιορδάνην. και ευθέως αναβαίνων από του ύδατος είδε σχιζομένους τους ουρανούς και το Πνεύμα ως περιστεράν καταβαίνον επ' αυτόν· και φωνή εγένετο εκ των ουρανών· συ ει ο υιος μου ο αγαπητός, εν σοί ηυδόκησα».

(β) Κατά Λουκάν 3:21-22: «Εγένετο δε εν τω βαπτισθήναι άπαντα τον λαόν και Ιησού βαπτισθέντος και προσευχομένου ανεωχθήναι τον ουρανόν και καταβήναι το Πνεύμα το Άγιον σωματικω είδει ωσει περιστεράν επ' αυτόν, και φωνήν εξ ουρανού γενέσθαι λέγουσαν· συ ει ο υιος μου ο αγαπητός, εν σοί ευδόκησα.»

(γ) Κατά Ματθαίον 3:16-17: «και βαπτισθείς ο Ιησούς ανέβη ευθύς από του ύδατος· και ιδού ανεώχθησαν αυτω οι ουρανοί, και είδε το Πνεύμα του Θεού καταβαίνον ωσει περιστεράν και ερχόμενον επ' αυτόν· και ιδού φωνή εκ των ουρανών λέγουσα· ούτός εστιν ο υιος μου ο αγαπητός, εν ω ευδόκησα».

(δ) Κατά Ιωάννην 1:32-34: «και εμαρτύρησεν Ιωάννης λέγων ότι τεθέαμαι το Πνεύμα καταβαίνον ως περιστεράν εξ ουρανού, και έμεινεν επ' αυτόν. καγώ ουκ ήδειν αυτόν, αλλ' ο πέμψας με βαπτίζειν εν ύδατι, εκείνός μοι είπεν· εφ' ον αν ιδης το Πνεύμα καταβαίνον και μένον επ' αυτόν, ούτός εστιν ο βαπτίζων εν Πνεύματι Αγίω. καγώ εώρακα και μεμαρτύρηκα ότι ούτός εστιν ο υιος του Θεού».

(2) Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, 28:19-20. Αυτά τα χωρία είναι η πιο αδιαφιλονίκητη δήλωση του τρισυπόστατου της Θεότητας από τον ίδιο τον Θεό. Ο Κύριος Ιησούς Χριστός δίνει εντολή στους μαθητές Του: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αυτούς τηρείν πάντα όσα ενετειλάμην υμίν· και ιδού εγώ μεθ' υμών ειμί πάσας τας ημέρας έως της συντελείας του αιώνος. Αμήν». Αν ο Υιός-Χριστός δεν ήταν Θεός και αν οι απόστολοι έπρεπε να βαπτίζουν στο όνομα του Πατρός Θεού, τι θα προσέθετε στον Θεό το όνομα του Χριστού; Αν páλι το Άγιο Πνεύμα δεν ήταν πρόσωπο της Θεότητας αλλά θεϊκή ενέργεια γιατί θα έπρεπε να

αναφέρεται ξεχωριστά, όταν ήδη έχει αναφερθεί το πρόσωπο του Θεού Πατρός; Μια λογική απάντηση-εξήγηση χωρεί μόνον. Η βάπτιση πρέπει να γίνεται στο όνομα και των τριών προσώπων-υποστάσεων της μιας Θεότητας, όπως και στην βάπτιση του Ιησού ήσαν παρόντες ο Θεός Πατήρ, ο Θεός Λόγος και ο Θεός Πνεύμα.

β) Ο Πατέρας είναι Θεός: 1^η προς Κορινθίους 8:6: «ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ».

γ) Ο Υἱός είναι Θεός:

(1) Κατά Ιωάννην 1:1. «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος».

(2) Κατά Ιωάννην 5:18 «διὰ τοῦτο οὖν μάλλον ἐζήτησαν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ».

(3) Κατά Ματθαῖον: 17:5 «ἐτί αὐτοῦ λαλούντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε»

(4) Πέτρου 2:17-18: «λαβὼν γὰρ παρά Θεοῦ πατρός τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιάσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα, καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν, συν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ». Κάθε υἱός είναι ὁμοούσιος με τὸν πατέρα του. Ἡ λέξη υἱός χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δηλώσει τὸ ὁμοούσιο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ πρὸς τὸν Πατέρα Θεό.

δ) Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα είναι Θεός:

(1) Πράξεις 5:3 «εἶπε δὲ Πέτρος· Ἄνανια, διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νοσφίσασθαί ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; = Ἄνανια, γιατί γέμισε ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίά σου, ὥστε νὰ πεις ψέματα στὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ νὰ κρατήσεις ἀπὸ τὴν τιμὴ τοῦ χωραφίου;»

(2) Πράξεις 5:4 «Δεν είπες ψέματα σε ανθρώπους, αλλά στον Θεό»

(3) 1^η προς Κορινθίους 2:10 βλέπουμε το χαρακτηριστικό της παντογνωσίας στο Άγιο Πνεύμα. «Σε εμάς, όμως, τα αποκάλυψε ο Θεός μέσω του Πνεύματός του. Το Πνεύμα ανιχνεύει τα πάντα, ακόμα και τα βάθη του Θεού. Γιατί, ποιος από τους ανθρώπους, για παράδειγμα, ξέρει τα μυστικά του ανθρώπου, παρά μονάχα το πνεύμα του ίδιου του ανθρώπου που ενδημεί μέσα του. Έτσι, και τα μυστικά του Θεού δεν τα ξέρει κανένας, παρά μόνο το Πνεύμα του Θεού».

(4) Το Άγιο Πνεύμα είναι η πηγή της αλήθειας. Η Αγία Γραφή αναφέρει: "και εγώ θα παρακαλέσω τον Πατέρα και θα σας δώσει έναν άλλον Παράκλητο, για να μένει μαζί σας στον αιώνα, το Πνεύμα της αλήθειας, το οποίο ο κόσμος δεν μπορεί να λάβει, επειδή δεν το βλέπει ούτε το γνωρίζει. Εσείς όμως το γνωρίζετε, επειδή μένει μαζί σας και θα είναι μέσα σας." (Ιωάννη 14: 16 – 17).

(5) Η αποδοχή του Αγίου Πνεύματος αναφέρεται ως αναγέννηση. «Αποκρίθηκε ο Ιησούς: Σε διαβεβαιώνω απόλυτα πως αν κάποιος δεν γεννηθεί από νερό και Πνεύμα, δεν μπορεί να μπει στη βασιλεία του Θεού. Εκείνο που έχει γεννηθεί από τη σάρκα είναι σάρκα κι εκείνο που έχει γεννηθεί από το Πνεύμα είναι Πνεύμα. Μην θαυμάσεις ότι σου είπα. Πρέπει να γεννηθείτε από επάνω» (Ιωάννη 3: 5-7).

(6) Για να λάβουμε το Άγιο Πνεύμα, πρώτα να το ζητήσουμε και μετά να υπακούσουμε στην καθοδήγησή Του. «Αν λοιπόν εσείς που είστε πονηροί ξέρετε να δίνετε καλά στα παιδιά σας, πόσο μάλλον ο Πατέρας ο ουράνιος (που είναι αγαθός) θα δώσει Πνεύμα Άγιο σ' εκείνους που ζητούν απ' αυτόν» (Λουκά 11: 13)

(7) Πράξεις 5: 32ι: «Κι εμείς είμαστε μάρτυρές του για τούτα τα λόγια κι ακόμα το Άγιο Πνεύμα που ο Θεός έδωσε σε όσους πειθαρχούν σ' αυτόν».

(8) Το Άγιο Πνεύμα είναι παρόν σε περιόδους δυσκολίας. «Και όταν σας παραδίνουν, μην μεριμνήσετε πως ή τι θα μιλήσετε, για τον λόγο ότι κατά την ώρα εκείνη θα σας

δοθεί τι πρέπει να μιλήσετε. Επειδή δεν είστε εσείς που μιλάτε, αλλά το Πνεύμα του Πατέρα σας που μιλάει μέσα από εσάς». (Ματθαίου 10: 19, 20).

(9) Το Άγιο Πνεύμα μας εμπνέει την θρησκευτικότητα, την θεοστρέφεια και την λατρεία της Θεότητας. «Όμως, έρχεται ώρα, και ήδη είναι, όταν οι αληθινοί προσκυνητές θα προσκυνήσουν τον Πατέρα με πνεύμα και με αλήθεια· επειδή ο Πατέρας τέτοιου είδους ζητάει να είναι εκείνοι που τον προσκυνούν. Ο Θεός είναι Πνεύμα, κι εκείνοι που τον προσκυνούν, με πνεύμα και με αλήθεια πρέπει να τον προσκυνούν». (Ιωάννη 4: 23, 24)

(10) Το Άγιο Πνεύμα ενισχύει ώστε να μιλούμε με σθένος για πνευματικά θέματα. «Αλλά θα πάρετε δύναμη, όταν έρθει επάνω σας το Άγιο Πνεύμα. Και θα είστε μάρτυρες σε μένα και στην Ιερουσαλήμ και σε ολόκληρη την Ιουδαία και στη Σαμάρεια και μέχρι το τελευταίο άκρο της γης» (Πράξεις 1: 8).

5) Η Ουσία, η Ετερότητα και η Σχέση των Προσώπων της Αγίας Τριάδας:

α) Σχέση, Ετερότητα και Ουσία:

Η αιώνια σχέση των τριών προσώπων ή υποστάσεων αποσαφηνίζεται με τρεις βασικές προϋποθέσεις:

(1) Υπάρχει ένα και μόνον αρχικό αίτιο πάσης ορατής και αόρατης πραγματικότητας, το οποίο είναι ο Θεός - Πατέρας,

(2) Ο Πατέρας γεννά τον Υιό και εκπορεύει το Άγιο Πνεύμα.

(3) Οι τρεις υποστάσεις - πρόσωπα, συνυπάρχουν άχρονα και αιώνια ως εκδηλώσεις μιας ουσίας και φύσης. Έχουμε δηλαδή ταυτότητα ουσίας ή φύσης και ετερότητα προσώπων.

β) Υποστατικά Ιδιώματα και Έργο των Θεικών Προσώπων-Υποστάσεων:

Το ένα αίτιο και η μία ουσία εξηγούν το γιατί ο Θεός είναι ένας και η ετερότητα των προσώπων εξηγεί το γιατί ο Θεός

είναι τρισυπόστατος. Η ετερότητα των υποστάσεων εκφράζει και τα υποστατικά ιδιώματα του κάθε Θεϊκού Προσώπου:

(1) Ο Πατέρας είναι αγέννητος και θεμελιώνει στο σύμπαν το Θεϊκό δημιουργικό και απολυτρωτικό έργο,

(2) Ο Υιός είναι άχρονα γεννητός και πραγματώνει το έργο της φανέρωσης, της άσαρκης παρουσίας Του στην δημιουργία και της ένσαρκης παρουσίας Του στην κτίση και την ιστορία για τη σωτηρία του ανθρώπου,

(3) Το Άγιο Πνεύμα είναι εκπορευτό και διενεργεί την συντήρηση του δημιουργικού και την τελείωση απολυτρωτικού έργου.

γ) Ιεραρχία Προσώπων – Υποστάσεων:

Υπάρχει ιεραρχία στην Αγία Τριάδα; Σύμφωνα με την Αγία Γραφή η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα είναι διττή, όχι και ναι, χωρίς ωστόσο να προκύπτει λογική ασυμβατότητα και αλληλοαναιρέση. Σε όλες τις αποκαλύψεις που έχουμε από την Τριαδική Θεότητα μας δίνεται η εικόνα του ομοούσιου, της σχέσης και της αλληλοπεριχώρησης των τριών υποστάσεων Της. Στην Ορθόδοξη θεολογία έχουμε τους όρους «Αΐδιος» και «Οικονομική» Τριάδα. Το ναι αφορά σε μια κατ' οικονομία σχεσιακή ιεραρχία των Προσώπων της Θεότητας και το όχι αφορά στην αΐδια διαβάθμιση των Προσώπων Της ή στην διαβάθμιση της ουσίας των Προσώπων Της:

(1) Όχι – Δεν υφίσταται διαβάθμιση και ιεραρχία στην ουσία, στην αξία ή στο έργο των προσώπων της Τριαδικής Θεότητας.

Όταν αναφερόμαστε στην ουσία ή την φύση της Θεότητας και στις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους τα Θεία Πρόσωπα, Πατήρ, Υιός, Άγιο Πνεύμα, μιλάμε για «Αΐδιο Τριάδα». Το ομοούσιο και ισότιμο των Θείων Προσώπων φαίνεται στα ακόλουθα βιβλικά χωρία:

(α) Η Δημιουργία: Το κάθε πρόσωπο της Αγίας Τριάδας δημιούργησε το ορατό και άρατο σύμπαν.

1/ Ο Θεός Πατήρ: Ψαλμός 102:25, Γένεσις 2:7.

2/ Ο Υιός και Λόγος: Κολοσσαείς 1:16.

3/ Το Πνεύμα το Άγιο: Γένεσις 1:2, Ιώβ 33:4.

(β) Η Ενσάρκωση του Λόγου έγινε με την συνέργεια του Θεού Πατρός και του Αγίου Πνεύματος: Λουκά 1:35, Ματθ.1:18-20.

(γ) Στην Βάπτιση του σαρκωμένου Λόγου: Ματθαίου 3:15-16, Μάρκου 1:9-11, Λουκά 3:21-22, Ιωάννη 1:32-34

(δ) Η Θυσία του Σαρκωθέντος Λόγου συντελέστηκε εν ονόματι και των τριών προσώπων της Τριαδικής Θεότητας (προς Εβραίους 9:14).

(ε) Η Ανάσταση του Σαρκωθέντος Λόγου έγινε με την συνέργεια και των τριών προσώπων της Τριαδικής Θεότητας:

1/ Ο Θεός Πατήρ: Πράξεις 3:26, 1 Θεσσαλονικείς 1:10,

2/ Ο Υιός και Λόγος: Ιωάννου 2:19-21, 10:17.

3/ Το Πνεύμα το Άγιο: Ρωμαίους 8:11.

(ζ) Η Σωτηρία του Ανθρώπου εξασφαλίζεται και από τα τρία πρόσωπα της Τριαδικής Θεότητας (Εβρ. 9:14, 1^η Πέτρος 1:1-2).

(η) Η βάπτιση των πιστών γίνεται στο όνομα και των τριών προσώπων της Τριαδικής Θεότητας (Ματθ. 28:19-20).

(θ) Ο Αγιασμός των Πιστών γίνεται και από τα τρία πρόσωπα της Τριαδικής Θεότητας (Ιωάν. 14:16-17,23).

(2) Ναι - Υπάρχει κατ' οικονομία μια σχεσιακή ιεραρχία στην Αγία Τριάδα.

(α) Όταν αναφερόμαστε στις ενέργειες του Τριαδικού Θεού στα πλαίσια της Θείας Οικονομίας για τη σωτηρία μας, μιλάμε για «Οικονομική Τριάδα». Στα πλαίσια αυτά, επειδή έτσι αποκαλύπτεται στις Θεοφάνειες της Αγία Γραφής, γίνεται δεκτό ότι κάθε πρόσωπο επιτελεί ένα «κατ' εντολή» ιδιαίτερο έργο.

(β) Στο κατά Ιωάννη 3:16 βλέπουμε ότι: «διότι τόσο πολύ αγάπησε ο Θεός τον κόσμο, ώστε τον Υιό Του τον

μονογενή έδωσε, για να μη χαθεί ο πιστεύων εις Αυτόν, αλλ' να έχει ζωή αιώνια». Ο Χριστός αναγνωρίζεται ως η ενσάρκωση του προπάντων των αιώνων και εκτός χρόνου γεννηθείς, Λόγος του Θεού Πατρός.

(γ) Ο Παύλος στην προς Εφεσίους επιστολή του 3:14 μας λέει: «Γι' αυτό τον λόγο γονατίζω μπροστά στον Πατέρα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, εκ του οποίου κάθε γένος επουράνιο ή επίγειο ονοματίζεται». Ο Θεός Πατήρ λατρεύεται ως η πρωταρχική πηγή προέλευσης κάθε επουράνιας ή επίγειας οντότητας.

(δ) Ο Παύλος στην 1^η προς Κορινθίους 2:10-11, επίσης μας λέει: «Σ' εμάς δε ο Θεός τα απεκάλυψε δια του Πνεύματος Του· διότι το Πνεύμα ερευνά τα πάντα, ακόμη και τα βάθη του Θεού. Διότι ποιος ξέρει εκ των ανθρώπων τα του ανθρώπου εκτός απ' το πνεύμα του ανθρώπου που υπάρχει μέσα του; Έτσι και τα του Θεού κανείς δεν τα ξέρει παρά μόνον το Πνεύμα του Θεού». Και ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός στο κατά Ιωάννη 15:26, μας λέει: «Όταν θα έλθει ο Παράκλητος, τον οποίο Εγώ θα σας στείλω από τον Πατέρα, το Πνεύμα της Αλήθειας που εκπορεύεται από τον Πατέρα, Αυτός θα μαρτυρήσει περί Εμού».

δ) Η Αΐδια Ισότητα των Προσώπων-Υποστάσεων της Αγίας Τριάδας Πρυτανεύει της Οικονομικής Σχέσης Τους:

Σε κάθε περίπτωση, επειδή τα τρία πρόσωπα στην «Αΐδιο Τριάδα» είναι ομοούσια, αιώνια, αΐδια κλπ., τότε ακόμα και αν χρησιμοποιηθούν λέξεις για την «Οικονομική Τριάδα», οι οποίες μοιάζουν σαν να δίνει εντολές το ένα Πρόσωπο στο άλλο, αυτό δεν σημαίνει υποβάθμιση των δεχόμενων τις εντολές Προσώπων, αφού είναι σαφές ότι στην «Αΐδιο Τριάδα» τα Πρόσωπα είναι ίσοι φορείς της Θεότητας. Όταν λέμε δηλαδή ότι ο Πατέρας έχει τη βούληση να «στείλει» τον Υιό, αυτή η βούληση δεν είναι μόνο δική Του, αλλά είναι άχρονα και αΐδια, ενιαία βούληση και των τριών προσώπων. Ο Υιός δηλαδή στέλνεται και από τον εαυτό Του. Έτσι, η αΐδια ισότητα

πρυτανεύει και στα πλαίσια της Οικονομικής Τριάδας και της Θείας Οικονομίας.

6) **Επίλογος:** Ένας άπειρος Θεός δεν μπορεί να περιγραφεί πλήρως με τέτοιες και παρόμοιες αναλύσεις. Ας αρκεστούμε στις βιβλικές αναφορές και ας δεχθούμε το δυσερμήνευτο μεγαλείο της υπέρτατης και άπειρης πολυπλοκότητας του Θεού μας και ας θυμηθούμε τα λόγια του Παύλου: «Αλήθεια, τι βάθος απροσμέτρητο πλούτου και σοφίας και γνώσεως Θεού! Πόσο ανεξερεύνητες είναι οι βουλές του Θεού και πόσο ανεξιχνίαστες οι μέθοδοί του! Ποιος, στ' αλήθεια, γνώρισε ποτέ τη σκέψη του Κυρίου; Και ποιος έγινε ποτέ σύμβουλός του» (Ρωμαίους 11:33-34).

β. Οι εκτός Δόγματος Τριάδες

Αυτή το κεφάλαιο δεν αφορά ανάλυση της Τριαδικότητας της Θεότητας. Αφορά την διάχυτη και κυρίαρχη τριαδικότητα στο φυσικό σύμπαν, το δημιούργημα της Θεότητας, αλλά και στην συνείδηση του ανθρώπου. Φαίνεται ότι η τριαδικότητα στην δημιουργία είναι ως μια υπογραφή της Θεϊκής Τριαδικότητας πάνω στα έργα Της. Φαίνεται ακόμα ότι η τριαδικότητα στην ανθρώπινη συνείδηση, σκέψη και θεοστρέφεια, δεν είναι παρά ένα ένστικτο, μια βαθειά ριζωμένη μέσα μας μνήμη Θεού.

1) Η Τριαδικότητα στην Φύση:

Η δημιουργία αποτελεί την πρώτη αποκάλυψη του Θεού. «Διότι το γνωστόν του Θεού φανερόν εστιν εν αυτοίς· ο γαρ Θεός αυτοίς εφάνέρωσε. τα γαρ άόρατα Αυτού από κτίσεως κόσμου τοις ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ή τε αϊδιος Αυτού δύναμις και θεϊότης, εις το είναι αυτούς αναπολογήτους = Αυτό γίνεται διότι, κάθε τι που μπορούν να γνωρίζουν για τον Θεό, τους είναι γνωστό, αφού ο Θεός τους το φανέρωσε και παρότι η δύναμη και η Θεότητά Του είναι άόρατες, μπορούσαν να τις δουν μέσα στην δημιουργία από τότε που έγινε ο κόσμος». (Ρωμ. 1:19-20). Τι μπορούμε να δούμε για την δύναμη του Θεού και για την Θεότητά του μέσα στα έργα Του; Πως έχει σφραγίσει ο Δημιουργός την δημιουργία Του;

α) Μολοντί μας ήταν γνωστό από την Γένεση, εδώ και 3.500 χρόνια, ότι το σύμπαν είναι δημιούργημα, τον 20^ο αιώνα η φυσική επιστήμη ανακάλυψε και αυτή, ότι το σύμπαν έχει ηλικία και επομένως αρχή και άρα είναι ένα δημιούργημα. Το Σύμπαν είναι δημιούργημα και ως κάθε δημιούργημα προϋποθέτει ένα Δημιουργό. Μια Υπέρτατη Νοημοσύνη.

β) Το σύμπαν έχει τάξη και λειτουργεί με νόμους. Η φυσική επιστήμη έχει ανακαλύψει και έχει αναγνώσει πολλούς απ' αυτούς. Το Σύμπαν υποδηλώνει ένα Νομοθέτη. Μια Υπέρτατη Νοημοσύνη.

γ) Η έμβια φύση λειτουργεί βασιζόμενη στην ένθετη και σκοπούσα κωδικογραφημένη πληροφορία της, το DNA. Η βιολογία, σε συνεργασία με την πληροφορική, το ανακάλυψαν

τον 20^ο αιώνα. Έτσι η Φύση μαρτυρεί ένα Κωδικογράφο, ένα Προγραμματιστή, ένα Σχεδιαστή. Μια Υπέρτατη Νοημοσύνη.

δ) Η τριαδικότητα έχει μια διακριτική αλλά συγχρόνως και μια διακεκριμένη και καταλυτική παρουσία στο σύμπαν. Όλοι οι άνθρωποι ζουν σε τριαδικές πραγματικότητες, χωρίς οι περισσότεροι από μας να το έχουν συνειδητοποιήσει. Το Σύμπαν είναι δομημένο με τριαδικούς δομικούς λίθους, διότι δομείται, από τρία συνυπάρχοντα, θεμελιώδη μεγέθη, την υλοενέργεια, τον χωρόχρονο και την πληροφορία σχέσεων και λειτουργίας των. Όλη η λογική μας και όλη η φυσική επιστήμη είναι χτισμένη πάνω στην τριαδικότητα όλων των μεγεθών, εννοιών και παραμέτρων του σύμπαντος. Κάθε συμπαντικό δομικό μέγεθος ή συμπαντική θεμελιώδης παράμετρος είναι μια τρισυπόστατη μονάδα:

(1) Ο Χώρος είναι ένας και συνάμα τρισδιάστατος: Μήκος, Ύψος, Πλάτος.

(2) Ο Χρόνος είναι ένας και συνάμα τριμερής: Παρελθόν, Παρόν, Μέλλον.

(3) Η Ύλη γύρω μας είναι μία και συνάμα τρίμορφη: Στερεή, Υγρή, Αέρια. Αλλά και η σύγχρονη θεώρηση ύλης και ενέργειας, ως ενός ενιαίου θεμελιώδους φυσικού μεγέθους, είναι επίσης τρίμορφη. Περιλαμβάνει την μορφή της ύλης, όπως την γνωρίζουμε (στερεή, υγρή, αέρια), την μορφή του πλάσματος, το οποίο είναι ύλη σε μορφή υψηλής ενεργειακής διέγερσης (θερμικός ιονισμός) και την μορφή της ενέργειας σε όλες τις εκδηλώσεις της (ηλεκτρομαγνητική, θερμική, φωτεινή, χημική, ατομική-πυρηνική, κινητική, δυναμική κτλ).

(4) Η διακριτική κυριαρχία της τριαδικότητας των μεγεθών του φυσικού σύμπαντος δεν μπορεί να θεωρηθεί ανάξια σημασίας.

ε) Οι συμπαντικές φυσικές τριαδικότητες μοιάζουν να αποτελούν τα δακτυλικά αποτυπώματα της Αγίας Τριάδας πάνω στην δημιουργία Της. Φαίνεται ότι παρατηρούμε μια αισθητική προτίμηση της Θεότητας να αποτυπώνει στο έργο της δηλαδή στην τριαδικότητα των συμπαντικών δομικών λίθων, ένα νοηματικό Της ίχνος. Ο κάθε αρχιτέκτονας, ζωγράφος,

συγγραφέας ή ποιητής διακρίνεται για το λεγόμενο ύφος του και κάθε δημιουργία αντανακλά το ύφος του δημιουργού της. Αυτό το οποίο αποκαλούμε «ύφος» σ' ένα έργο τέχνης, δεν είναι τίποτε άλλο από την αποκάλυψη ενός ίχνους του δημιουργού του και διοχέτευση στο έργο του, μέσω αυτού του ίχνους κάποιου μέρους της ιδιαίτερης προσωπικότητάς του, η οποία και σφραγίζει τα έργα του. Όμως οι δημιουργοί άνθρωποι είναι πλασμένοι «κατ' εικόνα και ομοίωσιν» της Θεότητας (Γένεση 1:26-27). Ο Δημιουργός του σύμπαντος, μας έχει αποκαλύψει και Αυτός το ύφος και το ίχνος Του. Στην φύση βλέπουμε ένα Θεό αρχιτέκτονα, δημιουργό, νομοθέτη, συντονιστή, αλλά και με προτίμηση στην τριαδικότητα. Στην Αγία Γραφή, ο Θεός μας αποκαλύπτει τόσα χαρακτηριστικά Του, όσα μας είναι απαραίτητα να γνωρίζουμε. Οι δύο αποκαλύψεις του Θεού, Δημιουργία και Αγία Γραφή, επαληθεύουν η μια την άλλη.

2) Η Τριαδικότητα του Ανθρώπινου Πνεύματος:

Ο άνθρωπος είναι ένα δισυπόστατο ον, το οποίο αποτελείται από υλικό σώμα και άυλο πνεύμα.

α) Το πνεύμα μας είναι το όργανο της λατρείας της Θεότητας και το σώμα μας ακολουθεί και συμμετέχει:

(1) «Πνεύμα ο Θεός, και τους προσκυνώντας αυτόν εν πνεύματι και αληθεία δεί προσκυνείν» (Ιωάν. 4:24),

(2) «αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εν όλη τη καρδία σου και εν όλη τη ψυχή σου και εν όλη τη διανοία σου» (Ματθαίου 12:37),

(3) «αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδίας σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της διανοίας σου και εξ όλης της ισχύος σου» (Μάρκου 12:30),

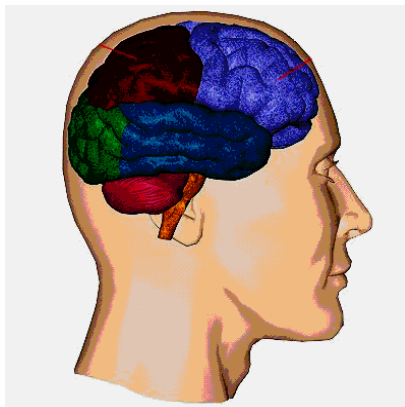
(4) «αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδίας σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της ισχύος σου και εξ όλης της διανοίας σου» (Λουκά 10:27),

(5) «Παρακαλώ ουν υμάς, αδελφοί, δια των οικτιρμών του Θεού, παραστήσαι τα σώματα υμών θυσίαν ζώσαν, αγίαν, ευάρεστον τω Θεώ, την λογικήν λατρείαν υμών» (Ρωμαίους 12:1).

β) Η πνευματική μας υπόσταση, τα πάθη και οι λογισμοί μας και οι εκ των λογισμών μας και παθών μας, αποφασιζόμενες και τελούμενες πράξεις μας, είναι εκείνα τα οποία αξιολογούνται και κρίνονται από τον Θεό.

γ) Η πνευματική μας υπόσταση, η οποία χρησιμοποιεί ως σωματική και βιολογική της πλατφόρμα τον εγκέφαλό μας, είναι μια ολότητα, αποτελούμενη από τα εξής:

(1) **Το Εγώ μας.** Το Εγώ εν προκειμένω νοείται όχι ως ο εγωκεντρισμός ή η φιλαυτία αλλά ως η πνευματική ιδιοπροσωπία μας, η ιδιαίτερη οντολογική μας ταυτότητα. Αυτό

το Εγώ του καθενός μας είναι ο πυρήνας του πνεύματός μας και της προσωπικότητάς μας με τις ουσιώδεις και έμφυτες ιδιότητές της, οι οποίες καθιστούν τον καθένα από μας πρόσωπο μοναδικό και ξεχωριστό απ' όλα τα άλλα πρόσωπα. Ενσωματώνει τις έννοιες της αυτοσυνειδησίας, της βούλησης, της περιέργειας, της αυτοφυσούς θρησκευτικότητας, της έμφυτης ηθικής και αισθητικής. Επιπλέον αυτό το Εγώ είναι ο υπεύθυνος και γενεσιουργός παράγων των σκέψεων και πράξεών μας και ο οποίος παραμένει συνήθως αναλλοίωτος στον χρόνο. Αυτός ο ιδιαίτερος Εαυτός, το ιδιαίτερο Εγώ του καθενός μας, εκπηγάζει τόσο την συναισθηματική μας διάσταση, όσο και την διανοητική μας διάσταση, αλλά συγχρόνως πλαισιώνεται από αυτές και βρίσκεται σε κατάσταση αλληλεπίδρασης μαζί τους.

(2) **Το Συναίσθημα ή την Καρδιά μας:** Είναι όροι, οι οποίοι εκφράζουν το θυμικό μας, τα αισθήματα και ευαισθησίες μας, τις διαθέσεις και τα κίνητρά μας, τις επιθυμίες μας, τις παρορμήσεις και τα πάθη μας, τον αλτρουισμό μας. Όλα αυτά τα οποία συνήθως συνδέονται με την αντίληψη των σχέσεών μας με το περιβάλλον μας και με τους ομοίους μας και εκφράζονται με την στάση μας σε σχέση με αυτά. Εδώ, με τον όρο καρδιά δεν νοείται το σαρκικό όργανο. Δεν είναι όμως και τυχαία η χρήση του ονόματος του σαρκικού οργάνου. Όλα τα έντονα συναισθήματα και πάθη επιδρούν άμεσα στην λειτουργία της σαρκικής καρδιάς, η οποία αντιδρά ποικιλότροπα με ταχυπαλμίες, αρρυθμίες, αύξηση της αρτηριακής πίεσης κτλ. Απ' εκεί προέρχεται η χρήση του όρου καρδιά αλλά και οι σχετικοί παράγωγοι όροι: άκαρδος, σκληρόκαρδος, καλόκαρδος κτλ.

(3) **Την Διάνοια ή τον Νου μας.** Είναι συμπεριληπτικοί όροι, οι οποίοι περιλαμβάνουν τις πνευματικές ικανότητες της αντίληψης, της κριτικής σκέψης, της διαδραστικότητας με την μνήμη, της μάθησης, του σχεδιασμού, της αιτιολόγησης, του συμπερασμού και της λήψης των αποφάσεων, της επίλυσης προβλημάτων,.

δ) Είναι γνωστό από τις επιστήμες της ψυχολογίας και της ψυχιατρικής, αλλά και από τις βιωματικές εμπειρίες μας, ότι και οι τρεις αναφερθείσες πνευματικές διαστάσεις του ανθρώπου όχι μόνον δεν είναι ανεξάρτητες, αλλά αντίθετα βρίσκονται σε απόλυτη σχέση συνεργασίας και αλληλεπίδρασης. Ο όρος «ψυχρή λογική» φαίνεται ότι είναι ένας μύθος, αφού η σύγχρονη επιστήμη μας λέει ότι η νοημοσύνη μας και η λογική μας είναι οπωσδήποτε συναισθηματικές (Emotional Intelligence) και συχνά κατευθυνόμενες από τα πάθη μας. Είναι επίσης σαφές ότι το εγώ μας, η ιδιοπροσωπία μας και η προσωπικότητά μας αναβαθμίζεται ή υποβαθμίζεται τόσο από την στάθμη του νου μας όσο και από την ποιότητα των συναισθημάτων μας και την δράση των παθών μας. Αλλά και αντίστροφα, μια φιλόρητη προσωπικότητα και ένα φιλόθεο εγώ, το οποίο θεωρεί ορισμένα πάθη ανάξιά του, με την επιστράτευση και δράση του νου, τιθασει τα πάθη, τα περιορίζει ή ακόμη τα ξεριζώνει και τα εξαφανίζει.

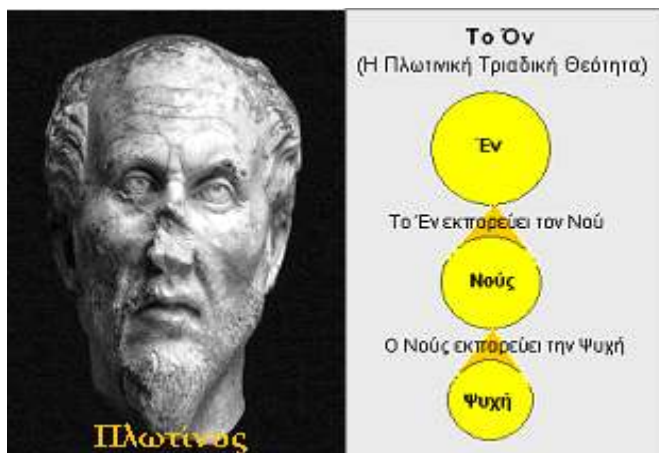

ε) Κατά την Ορθόδοξη αντίληψη, ο ανθρώπινος νους είναι «το μάτι της ψυχής» ή «το μυαλό της καρδιάς» (Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, π. Ιωάννης Ρωμανίδης, Μητροπολίτης Ναυπιάκτου Ιερόθεος Βλάχος). Η ανθρώπινη ψυχή δημιουργήθηκε κατ' εικόνα Θεού και είναι ευφυής και νοητική. Ο Άγιος Θαλάσσιος έγραψε ότι ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο με την ικανότητα να λαμβάνει το Πνεύμα και να αποκτά γνώση του Θεού. Τους δημιούργησε με λογική και διάνοια. Όμως ο ανθρώπινος νους σκοτίστηκε μετά την πτώση του προπατορικού αμαρτήματος, το οποίο υπήρξε αποτέλεσμα θεοποίησης του εγώ του και λατρείας της πεπερασμένης διάνοιας και λογικής του, ακόλουθα της υποταγής της καρδιάς του στα πάθη, στα οποία υποδουλώθηκε και σκληρύνθηκε. Μόνο με την ταπείνωση, την μετάνοια και την συντριβή, η καρδιά μαλακώνει και μόνον τότε ο νους φωτίζεται από τον Παράκλητο, το Πνεύμα το Άγιο και εγκαινιάζεται και δρομολογείται η επιστροφή του ανθρώπου στον Θεό, απ' όπου προήλθε.

3) Η Τριαδικότητα στην Φιλοσοφία:

Ο Πλωτίνος ήταν ένας πλατωνικός φιλόσοφος και μέγας διανοητής, ιδρυτής της νεοπλατωνικής φιλοσοφικής σχολής. Έζησε κυρίως στην Αλεξάνδρεια, βίο αγαθό, μονήρη και ασκητικό από το 204 ως το 270 μΧ. Για μια δεκαετία υπήρξε αφοσιωμένος ακόλουθος του φιλοσόφου Αμμώνιου Σακά. Προκειμένου να σπουδάσει την Ινδική και Περσική φιλοσοφία, ο Πλωτίνος, το 242 μΧ, συμμετέσχε σε ένα προς ανατολάς εξερευνητικό ταξίδι με την υποστήριξη του ρωμαίου αυτοκράτορα Γορδιανού του ΙΙΙ. Από το 244 μΧ έζησε στη Ρώμη όπου η φιλοσοφική σχολή που άνοιξε εκεί, προσέλκυσε μεγάλο ενδιαφέρον. Πολλοί άνθρωποι ακολούθησαν τις συμβουλές του και το παράδειγμά του. Μοίρασαν όπως αυτός την περιουσία τους στους φτωχούς και αφιέρωσαν την ζωή τους στον φιλοσοφικό στοχασμό. Ο μαθητής του Πορφύριος έγραψε την βιογραφία του Πλωτίνου και ως γραμματέας του ταξινόμησε το, μετά το 253 μΧ, έργο του σε έξι εννεάδες ή ομάδες των εννέα πραγματειών. Ο Πλωτίνος επιζητούσε δια βίου και μετά πάθους να προσεγγίσει την έννοια της Θεότητας, του Όντος, όπως την ονομάζει, οπότε εμπνεύστηκε και διαμόρφωσε μια ιεραρχική Τριαδική αντίληψή Της, την οποία περιγράφει στο έργο του, περιληπτικά ως εξής:

α) Το Ον, έχει τρεις οντολογικές υποστάσεις: την υπόσταση του Ενός, την υπόσταση του Νου, και την υπόσταση της παγκόσμιας Ψυχής. Στο νοητικό μεταφυσικό μοντέλο του Πλωτίνου, η Θεότητα είναι η οργανική ενότητα αυτών των υποστάσεων και εκφράζεται μέσα από την οντολογική σχέση και ιεράρχηση αυτών των υποστάσεων.

(1) Το Εν, είναι το απόλυτα υπερβατό και υπερνοητό Αγαθό, το αυθύπαρκτο, άχρονο, αιώνιο, η αιτία προέλευσης, η απαρχή όλων των άλλων υποστάσεων.

(2) Ο Νους είναι ύστερος του Ενός και ο πρώτος τέλειος διανοητικός φορέας του Ενός. Ο Νους μεταλαμβάνει της απόλυτης λάμψης και σοφίας του Ενός. Ο Νους είναι αιώνιος, αμετάβλητος αυτοπροσδιοριζόμενος, και υπό του Ενός εκπορευόμενος. Ο Νους είναι η δημιουργός δύναμη του σύμπαντος.

(3) Η Ψυχή είναι μια διαρκής διαμορφωτική δύναμη, που κοσμεί, διοικεί και συντηρεί όλο το σύμπαν σύμφωνα με το αιώνιο νοητικό πρότυπο του Νου από τον οποίο η Ψυχή εκπορεύεται.

β) Η Πλωτινική αντίληψη της Θεϊκής Τριάδας, μας οδηγεί συνειρμικά σε μια αντιστοίχιση του Ενός με τον Πατέρα, του Νοός με τον Λόγο και της Ψυχής με το Πνεύμα το Άγιο και μολονότι φαίνεται πολύ κοντά στην αποκεκαλυμμένη αντίληψη της Αγίας Τριάδας, εντούτοις έχει τις εξής σημαντικές διαφορές:

(1) Ο Νους είναι υποδεέστερος του Ενός, ενώ ο Λόγος είναι ισότιμος του Πατρός.

(2) Η Ψυχή είναι υποδεέστερη του Νοός και φυσικά του Ενός, ενώ το Άγιο Πνεύμα είναι ισότιμο και του Λόγου και του Πατρός.

4) Η Τριαδικότητα στις διάφορες Θρησκείες:

Ως τριαδική χαρακτηρίζεται από την Θρησκευολογία, μια θεότητα, της οποίας η ταυτότητα συνδέεται στενά με τον αριθμό τρία. Τέτοιες θεότητες είναι κοινές στην παγκόσμια θρησκευτική μυθολογία.

α) Η τριαδικότητα των θεοτήτων τυπικά εμπίπτει σε μια από τις παρακάτω κατηγορίες:

(1) Διακριτή Τριάδα: Μια θεϊκή τριάδα, τρεις θεϊκές οντότητες συσχετιζόμενες κατά κάποιον τρόπο ζωής, αναγέννησης, συνέργειας ή συνεργασίας,

(2) Ενιαία Τριάδα: Μία θεϊκή οντότητα εκφραζόμενη σε τρεις θεϊκές υποστάσεις, εκδηλώσεις, πρόσωπα,

(3) Μορφική Τριάδα: Ένα θεϊκό ον με τρία σωματικά μέλη αντί για ένα, συνήθως τρία κεφάλια ή τρία ζεύγη χεριών,

β) Στον ιστορικό πολυθεϊσμό έχουμε τις εξής τριάδες:

(1) Στην αρχαία Αίγυπτο υπήρχαν πολλές τριάδες, με πιο διάσημη αυτή του Όσιρι -πατρός, της Ίσιδος-μητρός και του Όρου-υιού (διακριτή τριάδα).

(2) Στην Κελτική μυθολογία ο θεός Lugus εκφραζόμενος ως Esus, Toutatis και Taranis (ενιαία τριάδα).

(3) Στην Γερμανική μυθολογία οι θεοί Odin, Vili και Ve (διακριτή τριάδα).

(4) Στην Σλαβική μυθολογία ο θεός Triglav εκφραζόμενος ως Svarog, Perun, and Dajbog (ενιαία τριάδα).

(5) Στην Βαλτική μυθολογία οι θεοί Perkūnas, Patrimpas και Rikuolis (διακριτή τριάδα).

(6) Στον Κινεζικό Ταοϊσμό η Αγνή Τριάδα Fu, Lu και Shou (διακριτή τριάδα).

(7) Στην Αραβική μυθολογία μέχρι την εποχή του Μωάμεθ, η διακριτή θεϊκή τριάδα Al-Lat, Al-Uzza και Manat (Κοράνιο 53:19-22).

(8) Η Ινδουιστική Τριάδα (Τριμούρτι): Ο υπέρτατος θεός Brahman εκφραζόμενος με τους Brahma, Vishnu και Shiva ή Mahesh (ενιαία τριάδα).

γ) Ο Carl Jung, ο πατέρας της αναλυτικής ψυχολογίας, θεωρούσε την τριαδικότητα των θεοτήτων ένα ψυχικό

θρησκευτικό αρχέτυπο. Πράγματι φαίνεται ότι το θρησκευτικό αρχέτυπο της θεϊκής τριάδας, διάσπαρτο στις διάφορες αρχαίες θρησκείες, είναι η ανθρώπινη γονιδιακή μνήμη της Θεότητας, την οποία οι γνωρίσαντες τον Θεό πρωτόπλαστοι μας κληροδότησαν.

δ) Μετά το προπατορικό τους αμάρτημα, την παρακοή τους, η μνήμη αυτή διαχρονικά συγχύστηκε, διεφθάρη και δαιμονοποιήθηκε, μέχρις ότου η εμφάνιση της Αγίας Τριάδας κατά την βάπτιση του Ιησού Χριστού, την καθάρισε, την εξάγνισε και την απεκατέστησε στην ορθόδοξη αποκάλυψη της Τριαδικής Υπόστασης της μιας Θεότητας: Πατήρ, Λόγος και Πνεύμα.

5) Η Τριαδικότητα στα Μαθηματικά:

Ο Πυθαγόρας δεν πίστευε στο ελληνικό 12θεο, αλλά ήταν μονοθεϊστής και έχει μείνει ιστορική η φράση του: «Αεί, ο Θεός ο Μέγας γεωμετρεί». Μολονότι κι εδώ το θέμα είναι η τριάδα, έχει σημασία να αναφερθούμε πρώτα στον αριθμό ένα (1). Ο ένα (1) σε όλες τις γλώσσες του κόσμου είναι το σύμβολο της αδιαίρετης ενότητας, πχ είναι πολύ γνωστή η έκφραση «είμαστε ένα». Ως τακτικό αριθμητικό δηλώνει το πρωτείο, τον επικεφαλής, τον ανώτατο. Επιπλέον ο ένα (1) είναι ο γεννήτορας όλων των άλλων αριθμών.

Μετά τον ένα-1, ο αριθμός τρία-3 εθεωρείτο, από τους Πυθαγόρειους ως ο πλέον αρμονικός αριθμός επειδή παρουσιάζει συμμετρία, και σταθερότητα:

α) Το τρία είναι ο μόνος αριθμός, ο οποίος αποτελεί το άθροισμα όλων των υπ' αυτών αριθμών: $1+2=3$.

β) Μια τριάδα μη συγγραμμικών σημείων του χώρου ορίζει ένα μοναδικό επίπεδο, την περιφέρεια ενός μοναδικού κύκλου και τις κορυφές ενός μοναδικού τριγώνου.

γ) Στην γεωμετρία, τα βασικά συμμετρικά σχήματα είναι τρία: ο κύκλος, το τετράγωνο και το ισόπλευρο τρίγωνο.

δ) Το τρίγωνο είναι το μόνο γεωμετρικό σχήμα που δεν μπορεί να αλλοιωθεί. Το τρίγωνο δεν μπορεί να αλλάξει ή να μεταλλαχθεί σ' ένα άλλο γεωμετρικό σχήμα ούτε μπορεί να προκύψει από ένα άλλο γεωμετρικό σχήμα. Ιδιαίτερα το ισόπλευρο τρίγωνο με την εξαιρετική συμμετρία - ισοτιμία των τριών ίσων πλευρών και γωνιών του, είναι το μόνο συμμετρικό σχήμα, το οποίο έχει αμεταβλητότητα. Τα άλλα συμμετρικά σχήματα, δηλαδή το τετράγωνο και ο κύκλος, δεν είναι

αναλλοίωτα. Το μεν τετράγωνο, αν αλλάξουμε την κλίση των πλευρών του μεταπίπτει σε μια ανάλογη των κλίσεων, ποικιλία ρόμβων, ενώ ο κύκλος συμπιεζόμενος μετατρέπεται σε μια ανάλογη του βαθμού συμπίεσης, ποικιλία ελλείψεων. Το τρίγωνο, όμως, δεν μπορούμε να το συμπιέσουμε ούτε να αλλάξουμε την κλίση των πλευρών του.

Σ. Β. Κ.